

КАЗКА ЯК МЕТОД ПСИХОКОРЕКЦІЇ В ГРУПАХ

ВСТУП

Програма вивчення навчальної дисципліни «**Казка як метод психокорекції в групах**» складена відповідно до освітньої програми здобувачів ступеня вищої освіти «бакалавр» напряму підготовки (спеціальності) Психологія.

Предметом вивчення навчальної дисципліни є: формування знань щодо психологічних категорій, понять та методів казкотерапії, можливості вільного оперування ними та застосування на практиці.

Міждисциплінарні зв'язки: курс має численні міждисциплінарні зв'язки з такими психологічними дисциплінами, як: «Загальна психологія», «Вікова психологія», «Соціальна психологія», «Теорії особистості», «Психологічне консультування», «Основи психотерапії».

Програма навчальної дисципліни складається з таких змістових модулів:

1. Методи використання казки в психокорекції.

Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета: сприяння професійно-педагогічній підготовці фахівців, яка була б адекватною до сучасних вимог суспільства; ознайомлення студентів-психологів із специфікою застосування казки, як психологічного психокорекційного методу в групах.

Завдання курсу:

1. Ознайомлення з основними теоретичними засадами використання казки в тренінговій та динамічній формі роботи.

2. Формування у студентів навички використання казки, як психологічного методу у груповій та індивідуальній формі психокорекції.

Вивчення навчальної дисципліни «**Казка як метод психокорекції в групах**» спрямовано на формування таких **компетенцій:**

Інструментальні компетенції:

- готовність до впровадження інновацій в різних сферах професійної діяльності, результатів власної інноваційної діяльності з урахуванням реальних умов, в яких розгортається виробничий або навчальний процес.

Міжособистісні компетенції:

- зрозуміле і недвозначне донесення власних висновків (обґрунтувань, пояснень, розмірковувань) до фахівців і нефахівців, зокрема, до осіб, які навчаються;

- здатність виявляти толерантність (повагу та позитивне ставлення) до розмаїття культур, форм самовираження й самоздійснення індивідуальності, до

несхожості наукових поглядів, методологічних підходів тощо.

Системні компетенції:

- готовність самостійно оволодівати новими методами дослідження, гнучко адаптуватися до змін умов діяльності через активізацію свого особистісного потенціалу, корекцію науково-практичного профілю своєї професійної діяльності у відповідності до вимог певного профілю професійної компетентності;

- здатність до подальшого навчання, до автономного та самостійного формування програм саморозвитку, обирання адекватних стратегій корекції та розвитку власних здібностей.

Професійні компетенції (ПК):

у науково-дослідній діяльності:

здатність й готовність до:

- визначати й пояснювати психологічні механізми формування, функціонування та розвитку психічних явищ, процесів, властивостей, виокремлювати причини та фактори, що диференціюють характер їх індивідуального функціонування та розвитку;

- досліджувати специфіку розвитку психічних явищ в нормі та патології з урахуванням вікових, статевих, гендерних, професійних, соціальних та інших розбіжностей, криз розвитку та факторів ризику;

у практичній діяльності:

здатність й готовність до:

- розробки індивідуальних програм діагностики, профілактики, корекції та розвитку психологічних властивостей і станів, характеристик психічних процесів, різних форм діяльності індивідів і груп на основі інноваційних розробок;

- організовувати та здійснювати заходи індивідуального консультування в галузі соціальної, навчальної, політичної та бізнесової діяльності, в сферах інтерперсональних відносин, профорієнтації, планування професійного та особистісного зростання;

- організації роботи психологічної служби в певній сфері діяльності суспільства;

у педагогічній діяльності:

здатність й готовність:

- брати участь в розробці нових програм і вдосконаленні навчальних курсів за психологічними дисциплінами;

- здійснювати підготовку й проведення різних форм організації навчальної діяльності з використанням сучасних методів активного навчання;

- проводити просвітницьку діяльність серед населення з метою підвищення

рівня психологічної культури суспільства.

Очікувані результати навчання:

В результаті освоєння дисципліни студент повинен:

знати:

- основні казкотерапевтичні наукові школи;
- прийоми та засоби використання казки як терапевтичного методу та методу психологічної корекції;

уміти:

- розрізняти казкотерапевтичні школи та їх методи;
- виявляти патологічні відхилення у розвитку особистості;
- відпрацьовувати різні шляхи самостійного пошуку знань, індивідуального опрацювання матеріалу, засвоєння нових понять;

володіти:

- знаннями термінологічного апарату відповідно до різноманітних напрямів психокорекційної роботи з казкою;
- різноманітними техніками застосування казки у груповій та індивідуальній формі психокорекції;

демонструвати здатність і готовність до:

- використовувати засвоєні напрями психокорекції за допомогою казок для надання психологічної допомоги;
- проводити психологічну діагностику, корекційні процедури та соціально-психологічний тренінг, за допомогою різноманітних напрямів використання казки.

Знання, засвоєні в межах зазначеного дисципліни, будуть використані при написанні науково-дослідних та випускних робіт, для розширення власного та професійного світогляду.

На вивчення навчальної дисципліни відводиться 90 годин 3 кредити ЄКТС.

Інформаційний обсяг навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1: Методи використання казки в психокорекції

Тема 1. Психологічний аналіз казок.

Побудова теоретичної бази курсу: Методичні особливості психологічної роботи з казками. Методичні прийоми, що полегшують застосування казок в психологічній роботі (за С.А. Черняєвою). Робота з психотерапевтичними казками

у групах (за І.В. Стишенок). Корекційні функції казки (за Н. Пезешкіаном). Можливості роботи з казкою (за А.А. Осиповою).

Аналітична діагностика інтерпритації символів: Структура психіки (за К.Г. Юнгом). Віковий ранг казки (оральний, анальний, едіпальний, філософський). Казки жіночої та чоловічої ініціації. Аналіз казки (герой, характер об'єктних відносин, центральна тема конфлікту, фантазії, шляхи і способи розв'язання конфліктної ситуації).

Тема 2. Різноманітні напрями використання казки в психокорекції.

Психологічні ігри та тренінги за мотивами казки. Використання казки як метафори. Малювання за мотивами казки. Обговорення поведінки та мотивів дій персонажів. Програвання епізодів казки (театральні постановки, програвання казки в пісочниці та за допомогою ляльок та іграшок). Використання казки як притчі-моралі. Творча робота за мотивами казки: аналіз; розповідь казки; переписування казки (із складанням власної кінцівки або з переписуванням ситуації у казці, що викликає дискомфорт); складання казки (на вільну чи задану тематику).

Рекомендована література

Базова (основна) література:

1. Кияшева О.И. Библиотерапия и сказкотерапия в психологической практике : учебное пособие для студентов высших учебных заведений / О.И. Кияшева. – Самара : Издательский Дом «Бахрах-М», 2012. – 286 с.
2. Стишенок И.В. Сказкотерапия для решения личных проблем / И.В. Стишенок. – СПб. : Речь; М. : Сфера, 2010. – 141 с.
3. Ткач Р.М. 50 целебных сказок для детей / Р.М. Ткач. – К. : Феникс, 2014. – 215 с.
4. Черняева С.А. Психотерапевтические сказки и игры / С.А. Черняева. – СПб. : Речь, 2004. – 168 с.
5. Чех Е.В. Я сегодня злюсь. Расскажи мне сказку / Е.В. Чех. – СПб. : Речь; М. : Сфера, 2009. – 144 с.

Додаткова література:

1. Белинская Е.В. Сказочные тренинги для дошкольников и младших школьников / Е.В. Белинская. – СПб. : Речь, 2006. – 125 с.
2. Беттельхейм Б. Похвала волшебным сказкам / Б. Беттельхейм. – М. : Сфера, 1995. – 155 с.
3. Бретт Д. Жила-была девочка, похожая на тебя / Д. Бретт. – М. : Независимая фирма «Класс», 1996. – 103 с.

4. Зинкевич-Евстигнеева Т.Д. Основы сказкотерапии / Т.Д. Зинкевич-Евстигнеева. – СПб. : Речь, 2006. – 176 с.
5. Зинкевич-Евстигнеева Т.Д. Практикум по сказкотерапии / Т.Д. Зинкевич-Евстигнеева. – СПб. : Речь, 2005. – 320 с.
6. Зинкевич-Евстигнеева Т.Д., Грабенко Т.М. Чудеса на песке. Практикум по песочной терапии / Т.Д. Зинкевич-Евстигнеева, Т.М. Грабенко. – СПб. : Речь, 2005. – 340 с.
7. Лебедева Л.Д., Никонорова Ю.В., Тараканова Н.А. Энциклопедия признаков и интерпретаций в проективном рисовании и арт-терапии / Л.Д. Лебедева. – СПб. : Речь, 2006. – 336 с.
8. Осипова А.А. Общая психокоррекция : учебное пособие для студентов вузов / А.А. Осипова. – М. : Сфера, 2000. – 224 с.
9. Потемкина О.Ф., Потемкина Е.В. Психологический анализ рисунка и текста / О.Ф. Потемкина, Е.В. Потемкина. – СПб. : Речь, 2006. – 524 с.
10. Психодиагностика в тренинге / Н.Ю. Хрящева. – СПб. : Речь, 2004. – 351 с.
11. Эль Г.Н. Человек, играющий в песок. Динамичная песочная терапия / Г.Н. Эль. – СПб. : Речь, 2010. – 208 с.
12. Яценко Т.С. Теорія і практика групової психокорекції: Активне соціально-психологічне навчання: навчальний посібник / Т.С. Яценко. – К. : Вища школа, 2004. – 679 с.

Інформаційні ресурси:

1. Сайт казкотерапевта Марії Ленської. – <http://letidor.ru/psihologiya/a345-skazka-kak-mostik-v-dialoge-s-rebenkom-9099.shtml>
2. Сайт психолога дошкільного навчального закладу №343 санаторного типу для дітей з ранніми проявами туберкульозної інфекції, з малими і згасаючими формами туберкульозу міста Київ. – <http://www.dnz343.com.ua>
3. Сайт психолога Одінцової А.М. – <http://psychologistkherson.blogspot.com>
4. Санкт-Петербургская мастерская сказкотерапии. – <http://www.sadon.ru/cvetok>
5. Соколов Д. Сказки и сказкотерапия: теория и комментарии. – Режим доступа: <http://www.kulichki.com/ХрпომoiAngel/skazki/skaz/skazteor.htm>
6. Франц М. Психология сказки. – режим доступа: <http://syntone.ru/book/psihologiya-skazki/>

Форма підсумкового контролю успішності навчання залік

Засоби діагностики успішності навчання: підсумкова оцінка з навчальної дисципліни виставляється як загальний підсумок з наступних форм роботи:

– аудиторна робота за семестр (підсумкова оцінка усіх форм роботи студента протягом семестру);

– самостійна робота за семестр (проводиться в усній, тестовій або письмовій формі), відповідно до діючих норм Положення про організацію самостійної роботи студентів ХДУ.